

Inhoud

	Pagina
Woord vooraf	7
1. Een goede start	9
<i>Filippenzen 1:1-11</i>	
2. Een duidelijk levensmotto	15
<i>Filippenzen 1:12-26</i>	
3. De gezindheid van Christus	21
<i>Filippenzen 1:27-2:11</i>	
4. Lichtende sterren	27
<i>Filippenzen 2:12-18</i>	
5. Met lege handen	33
<i>Filippenzen 3:1-11</i>	
6. Gericht op de finish?	39
<i>Filippenzen 3:12-21</i>	
7. Zonder zorgen	45
<i>Filippenzen 4:1-9</i>	
8. Rijk in Christus	51
<i>Filippenzen 4:10-23</i>	
Geraadpleegde literatuur	61

Woord vooraf

Vol vreugde in het leven staan – wie wil dat niet? Dat je elke dag vreugde beleeft en je met een vrolijk hart door het leven gaat. Wat zou je leven daar mooi van worden! Maar om eerlijk te zijn ziet de praktijk van ons leven er vaak anders uit. We ervaren vreugde vooral als er mooie, blijde en goede dingen in ons leven gebeuren. Wanneer in ons leven echter tegenslagen komen en alles minder goed gaat, daalt onze vreugde vaak recht evenredig.

Misschien is het wel daarom dat de Filippenzenbrief zo uitdagend is. Paulus benadrukt dat je kunt leven vol vreugde, ongeacht de omstandigheden waarin je verkeert. Dit is niet iets wat hij zomaar roept, hij weet als geen ander waarover hij spreekt. Paulus schrijft deze brief namelijk vanuit de gevangenis in Rome. Na zijn zendingsreizen, waarin hij overal en nergens het evangelie heeft verkondigd, is hij via allerlei omzwervingen en bizarre gebeurtenissen in Rome terechtgekomen – het centrum van de toenmalige wereld. Toch zegt Paulus zelfs in zijn gevangenschap dat hij vol vreugde is. Niet omdat zijn omstandigheden zo positief zijn, maar omdat hij zijn vreugde vindt in Christus. Dát is de bron waaruit Paulus put, in alle omstandigheden van zijn leven.

De brief daagt ons uit om te groeien in een levensstijl waarin we gericht zijn op Christus – de bron van onze vreugde. Dat betekent niet dat we gemakkelijk juichend door het leven gaan of alles wat moeilijk is in ons leven weglachen. Maar het betekent dat je leeft met een diepe vreugde in je hart, omdat je weet dat juist in verdrukking en moeite Jezus Christus de grond is van je bestaan. Hij geeft je alle reden om met blijdschap je leven te leven.

Ik hoop dat de Filippenzenbrief door het gebruik van dit bijbelstudieboekje voor je tot leven komt, en dat je er meer en meer naar verlangt om te groeien in een vreugdevolle levensstijl, gericht op Christus.

Anne-Marie van Briemen

1 Een goede start

Filippenzen 1:1-11

Paulus lijkt in zijn enthousiaste brief aan de christelijke gemeente in Filippi wel een beetje op een atletiektrainer die zijn jonge pupillen aanmoedigt. Je ziet hem als het ware langs de kant van het parcours staan om hun de juiste aanwijzingen te geven. Hij vuurt ze aan. Vanuit zijn gevangenis (hoogstwaarschijnlijk in Rome) drukt hij de jonge gelovigen op het hart om vast te blijven houden aan Jezus Christus. Hoe moedigt Paulus hen aan? En wat zouden wij daarvan kunnen leren voor ons gemeentelieven?

Leessleutel

Lees Filippenzen 1:1-11. Bespreek daarna met elkaar de volgende vragen:

1. Stel je voor dat je erbij was toen deze brief werd voorgelezen. Welk vers (of welke zin) zou dan bij je blijven hangen?
2. Denk over dat ene vers wat langer na. Waarom spreekt dit je (nu) aan? Wat laat God je in dit vers zien of ontdekken?

Context

Paulus is in gedachten en gebeden nauw bij de Filippenzen betrokken. Hij doet dat vol blijdschap, omdat hij aan de wieg mocht staan van deze geloofsgemeenschap en vervolgens gezien en gehoord had hoe de Filippenzen waren gegroeid in geloof. Ze zetten zich in voor het evangelie – en dat was niet gemakkelijk in een vijandige Romeinse omgeving. Paulus had daar zelf bewijzen van gezien (zie Handelingen 16): er was een gebedsgroep die samenkwam buiten de stad, bij de rivier (vers 13); zakenvrouw Lydia en haar huisgenoten kwamen tot geloof (14-15); een slavin werd van een demon bevrijd (vers 18); de cipier en zijn gezin kwamen tot geloof (34). Kortom: de gemeente van Filippi had een explosieve start beleefd. Gods Geest had daar iets in gang gezet, waardoor het evangelie er voet aan de grond kreeg. Toen Paulus uit Filippi vertrok bleef Gods Geest werkzaam, waardoor er een christelijke gemeente was ontstaan.

Aantekeningen

Vers 1-2

Een mooiere aanhef kan een brief niet hebben. Paulus noemt de gemeente van Filippi *heiligen in Christus Jezus die in Filippi zijn*. Niet omdat ze leven als heilige boontjes

of brave burgers, maar om aan te geven dat ze bij God horen. ‘Heilig’ wil zeggen: je bent van God, apart gezet door Hem. God is heilig – de gemeente dus ook. Opvallend is dat Paulus zijn brief niet schrijft naar een paar heel bijzondere gelovigen, maar naar *al de heiligen* – de hele gemeente. Als groet zegent Paulus hen met de overweldigende groet die in veel kerken nog steeds klinkt.

Vers 3-8

Paulus zet in deze beginverzen direct de toon voor het vervolg van de brief. Hij is God dankbaar om drie redenen – om het nu, om het verleden en om de toekomst.

Vers 3-4

Wanneer Paulus aan de Filippenzen denkt, zet hij zijn gedachten om in een dankgebed. Let op hoe nadrukkelijk hij dit zegt in vers 4: *In elk gebed van mij voor u allen bid ik altijd met blijdschap*. Dit gaat veel verder dan een formaliteit waarin de brieveschrijver beleefd informeert naar de welstand van de geadresseerde en iets aardigs zegt. Paulus schrijft vanuit zijn hart. Overigens is dit de eerste keer dat het woord blijdschap wordt gebruikt in de brief. In totaal komt dit motief zestien keer terug in de vier hoofdstukken van de Filippenzenbrief.

Vers 5

Een tweede reden tot dankbaarheid is dat de Filippenzen vanaf het moment dat ze in aanraking kwamen met het evangelie van Jezus Christus, schouder aan schouder staan met Paulus. Ze staan voor dezelfde zaak, hun hart klopt voor het evangelie.

Vers 6

De derde reden waarom Paulus dankbaar is, is dat hij erop vertrouwt dat God het leven van de Filippenzen heeft aangeraakt en veranderd, en dat Hij in de toekomst zijn werk in hen zal afmaken. Het ‘goede werk’ dat God begonnen is in de Filippenzen, is bijvoorbeeld hun geloofsgroei en hun enthousiasme en betrokkenheid bij het evangelie. Toch slaat het ‘goede werk’ met name op het feit dat de Filippenzen zijn gered door Jezus Christus. Daardoor zijn de Filippenzen burgers van de hemel (zie ook 3:20). Dat zal voluit zichtbaar zijn op de dag van Christus – wanneer Jezus terugkomt en Gods werk in de Filippenzen voltooid zal zijn.

Vers 7-8

Paulus geeft aan dat het volkomen terecht is dat hij zo dankbaar is voor de gemeente. De Filippenzen delen met Paulus in dezelfde genade. Vers 7 is een moeilijk vers om grip op te krijgen. Paulus bedoelt te zeggen dat een leven uit genade betekent dat dit ook lijden met zich meebrengt én dat je mag bijdragen aan de verdediging en voortgang van het evangelie. Dat gold zowel voor Paulus (die gevangenzat, maar over Jezus bleef spreken en schrijven) als voor de Filippenzen (die bleven getuigen van Jezus, ondanks vijandschap en vervolging in Filippi). Dat bindt samen en doet Paulus’ hart des te snel-

ler kloppen voor de Filippenzen. Hij verlangt naar hen, en zelfs zo sterk dat hij God als getuige heeft. Opvallend is dat zijn verlangen naar hen niet alleen uit hemzelf komt, maar wortelt in Christus: *Met de innige gevoelens van Jezus Christus.*

Vers 9

In vers 4 schreef Paulus al dat hij veel voor de gemeente bidt. Nu vertelt hij wat de inhoud is van zijn gebeden – hij bidt dat dat ‘goede werk’ (vers 6) meer en meer zichtbaar wordt in hun levens.

Paulus bidt dat de onderlinge liefde nóg sterker wordt in kennis en fijngevoeligheid. Met ‘kennis’ wordt geen kennis met je hoofd bedoeld, maar kennis die je opdoet door geloofservaring, vanuit je hart. Met ‘fijngevoeligheid’ bedoelt Paulus een groeiend moreel inzicht.

Vers 10-11

De kennis en fijngevoeligheid uit vers 9 zijn nodig om scherp te kunnen zien wat wezenlijk is. Dat je inzicht krijgt in wat er werkelijk toe doet en wat in het (geloofs) leven beslissend is. Meteen tekent Paulus weer het toekomstperspectief: zodat de Filippenzen op de dag van Christus met opgeheven hoofd hun Heer kunnen ontmoeten, als gelovigen die vrucht hebben gedragen. Het mooie is dat die vruchten van gerechtigheid niet bij de Filippenzen zelf vandaan hoeven komen, maar dat Christus zelf die wil laten groeien. Hij geeft het hun. Met maar één doel: God alle eer geven!

Uitleg

Paulus benadert de gemeente van Filippi ongekend hartelijk. Zijn betrokkenheid is een enorme bemoediging voor de Filippenzen. Hij bevestigt hen in hun identiteit door hen ‘heiligen’ te noemen. Vervolgens dankt en bidt hij voor hen. Dat zegt iets over hoe Paulus kijkt naar de gemeente en hoe hij over de gemeente denkt. Hoe doen wij dat eigenlijk? Zijn wij bemoedigend betrokken bij onze gemeente?

Paulus benoemt het goede in de gemeente en *dankt* God daarvoor. Uitbundig. Hij heeft oog voor Gods werk in de gemeente van Filippi. Hij ziet hoe God in verleden, heden en toekomst zijn hand heeft in het leven van de gemeente. Het is niet verkeerd om dat ook eens tegen elkaar te zeggen, in onze eigen gemeente. Dat kan heel eenvoudig, net als Paulus deed: ‘Ik dank God voor wie jullie zijn en hoe God zichtbaar is in jullie leven.’ Daarmee geef je God de eer, maar moedig je een ander ook aan om in dat spoor verder te gaan!

Maar Paulus doet nog iets. Hij *bidt* voor de heiligen van Filippi. Paulus geeft ons een prachtig voorbeeld om je gebed voor de gemeente vulling te geven. Paulus bidt dat hun gedrag liefdevol zal zijn. Een afgeleide van Gods liefde. Een levenshouding van liefde. En daar waren die Filippenzen al goed mee bezig. Maar nog verrassender is dat Paulus die liefde direct koppelt aan twee andere zaken: *kennis en fijngevoeligheid*. Hij bidt dat

ze met kennis en fijngevoeligheid in het leven staan en zó vol liefde leven. Daarmee bedoelt Paulus dat ze groeien in geestelijk inzicht, dat ze wortelen in het geloof en dat bijbelse principes bepalend voor ze worden. Dat was nodig in Filippi, maar dat is ook nodig in onze gemeente.

Verwerking

1. Paulus noemt de gemeenteleden *heiligen in Christus Jezus*. Ervaar jij jezelf en jouw gemeente ook als *heiligen in Christus Jezus*? Waarom wel/niet?
2. Paulus kijkt met ogen van liefde en hartelijke betrokkenheid naar de gemeente. Hoe kijk jij naar de gemeente? Welke gedachten heb je daarbij?
3. Waar zie je tekenen dat God met de gemeente bezig is? Waar kun je Hem voor danken? In het verleden, in het heden en naar de toekomst toe?
4. Lees vers 6 opnieuw en praat met elkaar over hoe dit vers jullie kan bemoedigen in het gemeenteleven.
5. Paulus geeft zijn gebed voor de gemeente inhoud (vers 9-11). Waar zou jij met name om bidden voor je gemeente?
6. Stel je voor dat jij net als Paulus bemoedigend, dankend en biddend in de gemeente staat – wat zou dat met jou doen? En wat zou het effect daarvan zijn op de gemeente?
7. Neem de tijd om met elkaar te danken en te bidden voor je gemeente.

2 Een duidelijk levensmotto

Filippenzen 1:12-26

Soms kun je het gevoel hebben dat je leven een aaneenschakeling van bij elkaar geraapte gebeurtenissen is. Niet alleen de kleine alledaagse dingen – de kinderen naar school brengen, vergaderingen op je werk, in de kerk of vereniging – maar ook de grotere zaken in het leven – omgaan met het feit dat je ouder wordt, omgaan met relaties, keuzes rond werk, geld en huisvesting, opvoeden van je kinderen, noem maar op. Het lijkt soms allemaal zo versnipperd te zijn en weinig met elkaar te maken te hebben. Wat kun je dan een behoefte hebben aan een duidelijke rode draad in je leven: een allesomvattende levensvisie, waardoor er samenhang ontstaat in je leven. In Paulus' leven was die samenhang er duidelijk. Wat was zijn levensvisie en hoe hielp hem dat in zijn leven?

Leessleutel

Lees Filippenzen 1:12-26 en bespreek met elkaar de volgende vragen:

1. Wat is volgens jou de kern of de belangrijkste zin in dit gedeelte?
2. Ga na wat de kern voor jezelf betekent. Denk daarbij aan dingen als: hoe ga ik hier zelf mee om, wat betekent dit voor mijn relatie met God, et cetera.

Context

Nadat Paulus de Filippenzen heeft begroet en hij God heeft gedankt en gebeden voor hen, vertelt hij hoe het met hem gaat. Logisch, daar moeten de Filippenzen benieuwd naar zijn geweest, omdat ze ervan op de hoogte waren dat Paulus gevangenzat. Wat hij schrijft over zijn eigen situatie geeft een diep inzicht in hoe je in je leven met moeilijke omstandigheden kunt omgaan. Het is alsof we een inkijkje krijgen in Paulus' dagboek; en daarin zien we een fantastisch voorbeeld van een levensstijl die gericht is op Christus. In vers 12 kijkt Paulus terug op zijn verleden, waarna hij in vers 13-18 uitwerkt wat er op het moment van schrijven om hem heen gebeurt. Vervolgens richt hij zijn blik op de toekomst. Daardoorheen zien we hoe er een rode draad door Paulus' verleden, heden en toekomst loopt.

Aantekeningen

Vers 12

Ongetwijfeld wisten de Filippenzen voor een deel al wat er met Paulus gebeurd was.

In de jaren die achter hem liggen, heeft Paulus veel geleden. Om daar een beeld van te krijgen, is het goed om Handelingen 20:22-28 te lezen. Als Paulus schrijft: *Ik wil dat u weet...*, dan zegt hij iets met nadruk. Hij wil dat de Filippenzen ervan doordrongen zijn dat alles wat hij heeft doorgemaakt een doel heeft gediend, namelijk: de voortgang van het evangelie. Hij is dus niet beklagenswaardig. Het is opvallend dat hij niet zegt: 'Mijn leven verloopt vreselijk, maar gelukkig gebeuren er af en toe nog wonderen en bekeringen, waardoor ik weet dat God me toch gebruikt.' Nee, juist de moeilijke situaties in zijn leven beschouwt Paulus als iets wat nodig is geweest om het evangelie breder bekend te maken.

Vers 13-14

Paulus zit dan wel achter slot en grendel, alsnog weet de overheid inmiddels wel wat Paulus' drijfveer is: Christus. Dat kan geen rechter of cipier ontgaan zijn. Om Christus zit hij gevangen. Het is alsof Paulus' vasthoudendheid aan Christus zijn medegelovigen inspireert om ook zonder angst te blijven spreken over Jezus.

Vers 15-18

Terwijl Paulus gevangenzit in Rome is er onrust onder de christenen in Rome. Paulus' komst heeft blijkbaar veel stof doen opwaaien, met als gevolg dat er twee kampen zijn ontstaan. Er is een groep voorgangers die met liefde en goede bedoelingen het evangelie verkondigt; buiten de gevangensmuren doen zij datgene wat Paulus ook zo graag zou willen doen: preken over Jezus. Maar er zijn ook voorgangers die staan te preken met een jaloers, onzuiver hart, uit eigenbelang; met als doel om het Paulus nog moeilijker te maken dan hij het al heeft, lees je in vers 16b. Waarom deden ze dat? Vanwege alle aandacht die er was voor de 'gevierde apostel' Paulus in hun stad Rome? Of om een andere reden? Paulus vult de details niet in en gebruikt deze brief niet om zijn gram te halen. Als een wijze pastor wijdt hij daar niet over uit.

Vers 18

Paulus ziet in waar het werkelijk om gaat: namelijk dat de inwoners van Rome het evangelie horen. Of ze dat dan horen van een jaloerse voorganger of van een liefdevolle predikant, dat is uiteindelijk minder belangrijk, hoe pijnlijk en verkeerd het ook is. En zo kan Paulus opnieuw vertellen dat hij blij is, dubbelop zelfs. Want hoe het ook zij: in Rome krijgt het evangelie meer en meer voet aan de grond.

Vers 19

Nu richt Paulus zich op de toekomst. Hij doet dat met een verwijzing naar Job 13:16. Wellicht herkent Paulus zich in Job, die in moeilijke omstandigheden zat en dan ook nog eens niet bleek te kunnen terugvallen op zijn vrienden. Het woordje 'dit' slaat terug op alle moeilijkheden die Paulus ervaart. Hij is er absoluut van overtuigd dat hij door alles heen uiteindelijk gered zal worden (zie ook 1:6). Hij weet zich ondersteund door het gebed van de Filippenzen en de Geest.

Vers 20

Tot de tijd dat hij Christus ontmoet (waarnaar hij enorm uitziet), is hij dienstbaar. In tegenstelling tot sommige voorgangers in vers 15-16, kent Paulus geen eigenbelang. Hij kent maar één belang en dat is dat Christus grootgemaakt zal worden – of dat nu gebeurt door zijn sterven, of doordat hij nog een tijd zal leven.

Vers 21-24

Vers 21 is Paulus' levensmotto, waarvan zijn hele brief en zijn hele levensstijl doortrokken is. Zowel leven als sterven is voor Paulus waardevol. Als hij blijft leven, dan is het zijn missie om Christus groot te maken. Als hij sterft, dan zal hij Hem óók grootmaken – maar dan in de hemel.

Als Paulus zou moeten kiezen, dan zou hij er niet uitkomen. Persoonlijk zou hij graag naar de hemel willen – dat is voor hem pure winst. Maar hij ziet ook dat de Filippenzen en andere gemeenten hem nodig hebben.

Vers 25-26

Al schrijvend lijkt bij Paulus het inzicht te ontstaan dat de kans groot is dat hij nog een tijd blijft leven. Blijkbaar is zijn situatie in de gevangenis dus niet levensbedreigend. Zolang hij leeft, wil hij de Filippenzen helpen om te groeien en om blijdschap te vinden in hun geloof. Zijn plan is om de Filippenzen te bezoeken, zodat zij nog meer reden hebben om Christus te prijzen.

Uitleg

Door Paulus' leven loopt een rode draad, een duidelijk levensmotto: *Het leven is voor mij Christus en het sterven is voor mij winst*. Dat doet wat met hoe je in het leven staat. Dan is je leven geen optelsom van losse gebeurtenissen, die je uit balans brengen of waarin je je verliest. Maar dan ontstaat er rust en samenhang. Dan heb je een vast punt om op te koersen: Christus. Kijk maar wat voor verschil dat maakt in het leven van Paulus, hoe hij omgaat met zijn gevangenschap en met de voorgangers die hem dwarszitten. Hij laat zich daardoor niet ontmoedigen. Hij wordt ook geen verbitterd mens door alles wat hij moet doorstaan. Zijn gerichtheid op Christus helpt hem om vol blijdschap (!) te leven – ongeacht de omstandigheden.

Dit levensmotto heeft niet alleen invloed op hoe je je leven ziet, maar ook op hoe je denkt over je sterven. Paulus schrijft daar vrij nuchter over – je zou bijna denken dat hij geen waarde hecht aan zijn leven en het prima vindt om te sterven. Maar dat is het punt niet. Hij zegt dit omdat hij weet dat zijn verbondenheid met Christus niet ophoudt als hij sterft, maar dwars door de dood verdergaat in het eeuwige leven. Als je gelooft in Jezus, dan heeft dat dus invloed op hoe je kijkt naar je eigen sterfelijkheid. Dan komen je leven op aarde en je leven in de hemel heel dicht bij elkaar. Want als gelovige ben je vóór de dood en ná de dood verbonden met Hem. Dan hoeft je dus ook